

Export sa komplikuje, podpora domácich spracovateľov tak naberá na opodstatnenosti

Mlynský sektor si v posledných rokoch prešiel obrovskou skúškou. Dnes sa ukazuje, že to zvládol. Stalo sa tak aj z dôvodu, že ľudia dôverujú múke zo slovenskej produkcie. Ďalšiemu rozvoju sektora však bráni znižujúca sa živočíšna výroba a zmena v správaní spotrebiteľa pri nákupe pekárenských výrobkov. Ako dopadol mlynský sektor v uplynulom roku a aké výzvy ho čakajú do najbližšieho obdobia, sme sa rozprávali s predsedom Slovenskej spoločnosti mlynárov Petrom Močkom.

Aký rok bol rok 2024 pre slovenských mlynárov?

Rok 2024 by mal podľa predbežných výsledkov skončiť rovnako pozitívne ako rok 2023, ale musím zdôrazniť, že to bol opäť náročný rok. (rozhovor sme nahrávali na konci roku 2024, pozn. red.) Z pohľadu čísel hodnotím tieto roky ako dobré. Keď spomíname dobré, musíme poukázať aj na zlé roky, ktoré sme v sektore zažili. Hovorím o rokoch 2018 až 2021, kedy kumulatívne zaznamenával mlynský priemysel niekoľkomiliónové straty. Tá situácia bola veľmi ťažká. Náročný rok bol aj rok 2022, ktorý súvisel najmä s dovozmi ukrajinského obilia a následne sa pridali aj importy ukrajinských múk, ktoré doslova zdemolovali slovenský trh v rámci obilninárstva. Poklesli ceny pšenice, ale začal sa deformovať aj mlynský priemysel, resp. jeho cenové výstupy.

Čo je chvályhodné, vláda sa k tomu postavila korektne a podržala prvovýrobcov aj spracovateľov. Pridali sa aj okolité krajiny, ktoré bezprostredne s Ukrajinou susedia a zakázal sa dovoz komodít aj konkrétnych výrobkov z Ukrajiny, čo do veľkej miery pomohlo našim pestovateľom a následne aj spracovateľom poľnohospodárskych komodít.

To znamená, že sektor je nateraz stabilizovaný?

Myslím si, že sektor je už zastabilizovaný. Otázka je, čo prinesie vstup ďalšieho obchodného reťazca Biedronka na trh. V ich reklamách sa hovorí o super nízkych cenách. To môže vyvolať a sčasti už aj

vyvoláva tlak na ostatné refazce, ktoré sú etablované na slovenskom trhu, aby nejakým spôsobom prehodnocovali nákupnú cenovú politiku a tlačili nás, výrobcov, do nižších cien. Tieto tlaky pociťujeme už aj my v našom závode v Pohronskom Ruskove.

Ovplyvní zmena v rámci DPH aj mlynský sektor?

Mlynský priemysel znížená DPH veľmi neovplyvní. Na múku bola DPH doteraz vo výške 20%, od nového roka išla dole na 19%. Jedno percento nepovažujem za cenotvorné. Pri krmivách ide DPH nahor z 20% na 23%. Väčšina krmív, ktoré však vyprodukujeme na Slovensku, putuje do zahraničia, najmä do Nemecka, Poľska či Talianska.

Prečo nedokážeme túto produkciu predať na Slovensku?

V minulosti sme predávali na slovenskom trhu aj 70 % produkcie krmív. Máme tu však prudký pokles živočíšnej výroby. Museli sme sa preto preorientovať na iné trhy. Otruby teda peletujeme a následne vyvážame najmä do spomínaného Nemecka.

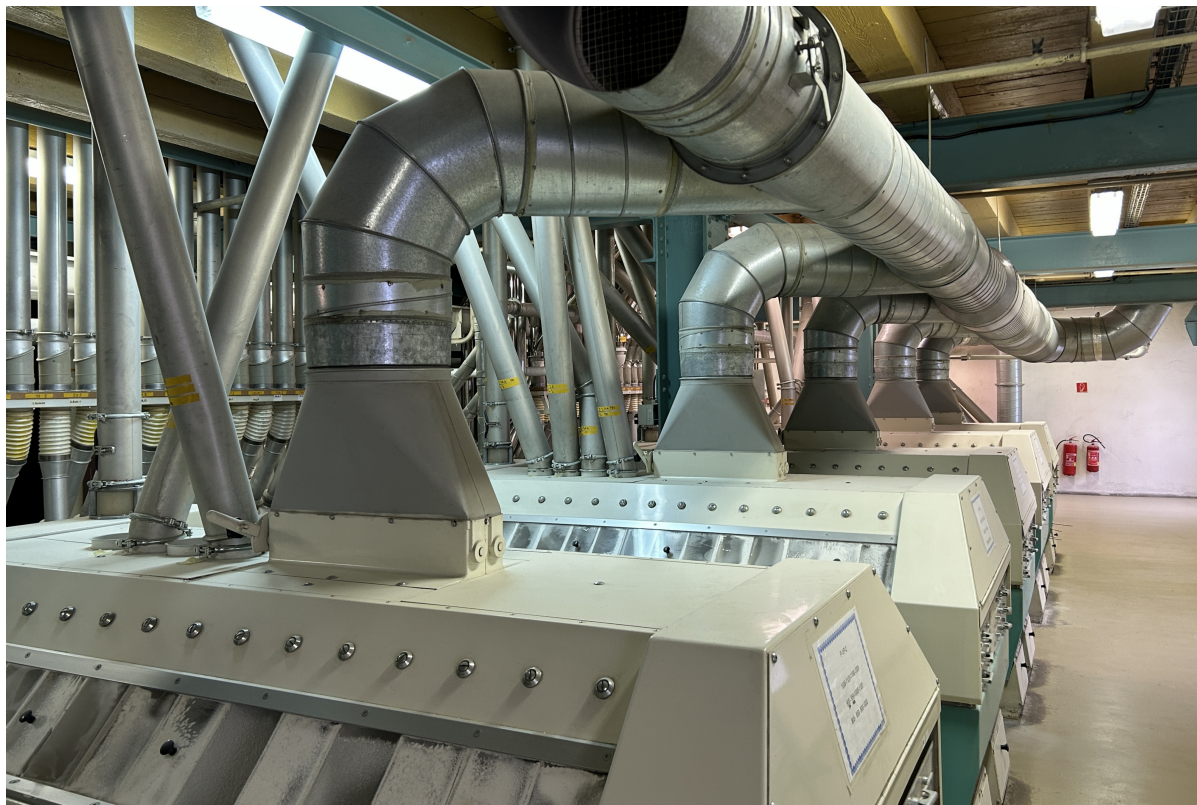
Prečo je potrebné podporovať domáci mlynský sektor?

Na Slovensku v priemere každý rok dopestujeme okolo 2 milióny ton pšenice. Mlynský sektor spotrebuje zhruba 400-tisíc ton. To znamená, že 20 % produkcie dokážeme využiť na spracovanie priamo na Slovensku. Spolu s kŕmnymi zmesami a osivami na slovenskom trhu dokážeme prijať a ďalej využiť asi 1 milión ton obilia. Druhú polovicu, milión ton, musíme exportovať. Dnes však vidíme, že podmienky exportu sa zrejme budú meniť a zhoršovať. Ukrajina môže v tomto smere zamiešať karty, pretože jej produkčná plocha predstavuje asi 30 % aktuálnej výmery Európskej únie. To môže priniesť obrovský tok poľnohospodárskeho a potravinárskeho tovaru na náš európsky trh. Práve z tohto dôvodu je potrebné podporiť akýkoľvek domáci sektor, ktorý akoukoľvek formou dokáže spracovať našu slovenskú produkciu.

Je možný vstup Ukrajiny do EÚ tou hlavnou výzvou pre slovenské agropotravinárstvo do najbližšieho obdobia?

Určite. Je to ešte otázka istého času, kedy dôjde k procesu zjednotenia nákladov, ktoré ovplyvňujú výrobu ukrajinských producentov s tými európskymi producentami. Dovtedy bude mať Ukrajina značnú výhodu v porovnaní s nami. Otázka znie, ako dlho toto prechodné obdobie vyrovnávania nákladov bude trvať, aký to bude mať dopad na poľnohospodárstvo a potravinársky sektor z hľadiska jeho ďalších produkčných schopností.

A to nespomíname ešte fakt, že na Ukrajine je jedna z najbonitnejších pôd v rámci Európy. Z histórie máme informácie, že Hitler mal záujem o dovoz ornice z Ukrajiny do Nemecka, aby zvýšil úrodnosť nemeckých pôd. Keď sa na Ukrajine zdokonalia a vylepšia procesy pestovania obilnín a potravinárskej výroby, tak sa z Ukrajiny stane obrovský producent a veľmi významný a ťažký konkurent.

Dokáže sa mlynský sektor na Slovensku navzdory vývoju, o ktorom sa bavíme, ešte nejakým spôsobom rozširovať a zvyšovať produkciu?

Mlynský sektor by dokázal vyrobiť aj viac, otázkou sú odbytové možnosti. Aj náš mlyn v Pohronskom Ruskove sa snaží nachádzať nové trhy a postupne sa etablovať aj inde. Niektoré produkty vyvážame aj do Maďarska, Chorvátska či Slovinska. Každý má teda nejakú výzvu, aby predal čo možno najviac aj mimo územia Slovenska. Možnosť zväčšovať sa na slovenskom trhu tu však aktuálne nie je.

Je to aj napríklad z dôvodu dovozu veľmi obľúbených dopekaných pekárenských výrobkov, ktoré sú voňavé a chrumkavé, keď sa vyberú z pece. Ľudia ich majú veľmi radi. Potenciál mlynského, ale aj pekárenského priemyslu týmto vážne utrpel. Pred časom sme zaznamenali štatistiku, ktorá hovorila, že sa na Slovensko doviezlo 50 až 60-tisíc ton takýchto zmrazených polotovarov, pri výrobe ktorých sa spotrebovala múka z iných krajín. Keby sa tieto polotovary vyrábali vo väčšom objeme na Slovensku, tak by to pozitívne ovplyvnilo produkciu mlynského priemyslu.

Je práve obľúba dopekaných pekárenských výrobkov zásadnou zmenou v správaní slovenského spotrebiteľa v poslednom období?

Určite áno a zároveň v čase konsolidácie verejných financií budú spotrebitelia určite viac pozerieť na cenu potravín. Niekedy tvorilo sladké pečivo značnú časť závozu našich pekární. V poslednom období však vidíme zmenu a rozhodujúcu časť dodávok tvorí klasické pečivo a chlieb. Zákusky a sladké pečivo od našich pekárov už ľudia tolko nekupujú a sústredia sa na lacnejšie výrobky.

Zhovárал sa Matej Korpáš, Tlačový odbor SPPK